

Hoe word ik beroemd?

Vroeger bepaalde erfelijkheid of oorlog wie het land zou besturen en zo kwamen rare figuren aan de macht. Die hadden echt beleidsadviezen nodig. Hiervoor konden ze een beroep doen op sterrenwicheelaars, alchemisten, vleiers en kontlikkers. Het betere soort adviezen kwam vermoedelijk van een hofnar. De kwaliteit van beleidsadviseurs is er in de loop der eeuwen waarschijnlijk op vooruit gegaan. Het geven van adviezen echter blijft een moeilijk vak. Of een advies goed is en goed uitpakt, kan pas achteraf worden vastgesteld. Vooraf is alles onzeker en de verpakking is vaak belangrijker dan het beleidspakket.

Er zijn economen die streven naar roem met bewijzen dat de wereld veel beter zou werken als hij niet zo onvolmaakt was. Er zijn economen die zichzelf willen bewijzen door adviezen te geven om de wereld volmaakt te maken. Het eerste soort economen gaat naar wetenschappelijke congressen en dat zijn luisterkartels. De deelnemers sluiten een verbond en beloven gelaten naar elkaar te luisteren. Voor het tweede soort economen is het leven veel moeilijker. Er wordt veel en hard geschreeuwd in Den Haag en het is moeilijk om de onverdeelde aandacht te krijgen van beleidsmakers en de media.

Om toch aandacht van de media en het volk te krijgen zijn er twee manieren. Ten eerste de keuze van prikkelende thema's die het altijd goed doen, zoals sex en de frequentie waarmee het bedreven wordt, gezondheid of het dodelijke gebrek eraan, hogere kringen en hoe diep ze vallen. Maar in dit soort aangrijpende thema's grossiert geen econoom.

Man bijt hond

De andere bekende aandachtstrekker in mediakringen is de man-bijt-hond-variant: precies datgene vertellen wat men in het geheel niet verwacht. Dit is wel een sterke kant van economen. Wij zijn meesters in het tegenspreken van de goegemeente en het ontzenuwen van het voor de hand liggende. De gezonde intuïtie wordt vanaf het begin bij jonge economen onderdrukt en ze worden gehard in het omgaan met de 'counterintuition'. Wij alleen van alle mensen houden vol dat het pure eigenbelang goed is voor de samenleving. Een verrassend economisch advies geven is echter moeilijk omdat van de meeste onderwerpen altijd op zijn minst twee dwars tegenover elkaar staande meningen gangbaar zijn. Er zijn economen die pleiten voor een verlaging van het minimum loon en er zijn er die het willen mee verhogen met de welvaart; er zijn economen die pleiten voor terugdringen van het begrotingstekort, terwijl anderen een tandje minder willen bezuinigen. Om beroemd te worden moet je niet deelnemen aan gangbare discussies, want dan kom je er niet boven uit.

Het schoolvoorbeeld

Er bestaat nu een schoolvoorbeeld van hoe het wel moet: het recente pleidooi voor een loongolf waar-

door alleen de innovatieven overleven en tot hoge productiviteit worden geprikkeld. De bedenker is op slag beroemd geworden en is bekender in Nederland dan de drie economen die omstreeks dezelfde tijd de Nobelprijs kregen. Wat kunnen we van dit voorbeeld leren?

Het aandachttrekkende beleidsadvies moet, zoals hierboven gemeld, tegendraads zijn. Loonmatiging is sinds de tweede wereldoorlog de grote constante van het Nederlandse economische beleid. De loongolf prediken is dan ook als vloeken in de staatskerk. Het gaat ook over een onderwerp dat actueel is en veel mensen raakt. De timing was perfect. Heel belangrijk is dat het een kern van waarheid bevat, zodat je tegenstanders op onderdelen moeten toegeven dat er iets in zit. Dat was hier ook het geval: loonmatiging is niet onverdeelde gunstig en innovatie hebben we hard nodig. Dat gaf de voet tussen de deur. Tenslotte werd het verhaal met veel overtuiging gebracht.

Navolging

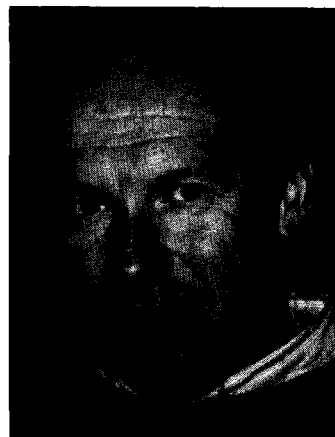
Samenvattend is het beleidsvoorstel waarmee men beroemd kan worden tegendraads, ingrijpend, aansprekend en verwarrend. Het moet mogelijk zijn om vergelijkbare voorstellen te lanceren.

Laat mij beginnen met wat kleinere voorbeelden en langzaam opwerken tot het grote werk. Ritzen probeert de OV-jaarkaart voor studenten steeds minder aantrekkelijk te maken. Hij wil er eigenlijk van af. Zou het geen veel beter idee zijn om elke Nederlander bij zijn geboorte een OV-jaarkaart te geven? Als elke Nederlander een OV-jaarkaart heeft dan is het fileprobleem opgelost en het is goed voor het milieu en de mensen van de NS.

We zijn nooit voorstander geweest van een natalistisch beleid en paars wil af van de kinderbijslag. Maar zou het niet veel beter zijn om de kinderbijslag fors te verhogen, olopemd voor elk kind? Als er ooit een moment was om dit te doen, is het nu wel: met de toenemende vergrijzing van de bevolking, het gebrek aan jonge mensen om ouderen te verzorgen en het afkalven van de welvaartsvastheid van de AOW.

In Nederland zijn we haast zonder nadenken pro-Europees. Maar moeten we dit niet eens opnieuw bekijken? We zijn een klein land en zullen toch nooit meetellen in het grote Europa. Duitsland zal altijd over ons heen walsen. Waarom doen we niet gewoon als Zwitserland? Die hebben het beter dan wij en zijn geen lid van de Europese Unie.

Er moeten meer tegendraadse adviezen te bedenken zijn. Maar het is ook goed ze uit te smeren in de tijd. Want er is beroemd worden en beroemd blijven.

J.J.M. Theeuwes